

PREDNISTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 5, s tiskarno 1. nadst. Uradno ure za št. 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nežalostna pisma se ne sprejemajo. : : :
KAROCNINA: celoletna pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.00, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostala imenovanja in Ameriko celoletno K 30.00.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. popoldne.
UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. popoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petdeset 20 vin, pogojen prostor, poslastice in reklame 30 vin. — Inzerate sprojeva upravništvo.
Nežalostna ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.
Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 766. **V Ljubljani, v torek dne 23. decembra 1913.** **Leto III.**

Na kaj čaka Stürgkh?

V parlamentu je vlada grofa Stürgkha v kratkem času doživela dva poraza. Prvi jo je dohitel v kočljivem vprašanju eksistencnega minimuma, drugega ji je nebo naklonilo v še neprijetnejši aferi ministra Dlugosza. Kljub temu vlada še vedno Stürgkhovo ministrstvo v Avstriji in njega šef se vede, kakor da sploh ne bi bilo treba misliti na odstop. Ako bi imeli v naši blaženi domovini francoski in angleški parlamentarizem, bi bil grof Stürgkh že davno izročil posle ministrskega predsednika svojemu nasledniku. Pri nas pa izgleda prav tako, kakor da bi moral trpeti posledice vladnih porazov parlament namesto ministrstva. Kajti od dne do dne se množe glasovi, da hoče Stürgkh odgoditi državni zbor pa ga nadomestiti s paragrafom 14.

V nasprotju s svojimi tovariši v parlamentarnih državah imajo avstrijski ministri navado, da se drže svojih mest kakor klop kože. Bienenroth se ni dal premakniti in Stürgkh si očitno domišlja, da ne more Avstrija na noben način izhajati brez njega. V drugih državah niso ministri tako domišljivi, dasi se jim ne bi bilo treba bati preveč primere z našimi veljaki. Tudi drugod poznajo državne, ki so radi na krmilu; toda celo tako častilniplni ljudje, kakor Briand se umaknejo, čim opazijo, da ne stoji njih vlada na popolnoma trdnih nogah.

Kdor ima v politiki resen program in ideje, stremi za tem, da jih uveljavi. To je povsem naravno. In ker je sredstvo za doseg takih ciljev politična moč, se bojujejo za njo stranke in njih zastopniki. Tudi to je čisto razumljivo. Ali v resnično parlamentarnih državah ne mislijo ministri, da tiči politična moč v njih listnicah, temveč smatrajo sebe za močne tedaj, če se lahko opirajo na tako večino v parlamentu, da morejo izvrševati svoj program. Ako jim zmanjka taka večina, tedaj razumejo, da je njih vladanje brez pomena; če pa jim je večina celo očitno nasprotna, tedaj prepuste odgovornost onim, ki najdejo v parlamentu močnejšo podporo kakor oni.

Kdaj je imel grof Stürgkh v avstrijskem državnem zboru zanesljivo večino? Ko je prišel kot naslednik barona Gautscha z avdicence, ga je pozdravljalo vsestransko neznanje. Ne ene stranke ni bilo v parlamentu, da bi se bila navdušila za njegovo imenovanje. Od vseh strani je bil sprejet kot minister paragrafa štirinajstega, kot minister zoper parlament, kakšnega Stürgkhovega programa ni poznal živ krst, in če bi se duše dale preiskati z Röntgenovimi žarki, bi se najbrže spoznalo, da sam ni vedel, kaj. § 14. je bil edina nedvomna točka njegovega misterioznega programa. In to bi bilo v vsakem parlamentu premalo za sestavo večine.

Stürgkhova sreča so bili pravzaprav krščanski socialci in nesreča, ki jih je bila doletela pri zadnjih državnozbornih volitvah. Če so imeli, dokler je bil Lueger živ, vsaj nekaj, kar je bilo iz daljave podobno načelom, so imeli po porazu leta 1911. edino željo, da rešijo svoje ostanke iz potopa. Zato bi se bili obesili vsaki vladi za škrice in prilagodili svoje »prepričanje« vsaki vladni politiki. Ako bi bil imenovan Kramar za ministrskega predsednika, in bi bil vpeljal »slovan. kurz«, bi se bili kršč. socialci alci spomnili, da so bili vedno zagovorniki narodne enakopravnosti in citirali bi bili Luegrove besede: »Lasst mir meine Böhm' in Ruh!« Ker je prišel Stürgkh, se jim je pa zbudilo nemško srce v prslih in ponudili so se mu za »obrambo nacionalnih interesov«. To je zbudilo ljubosumnost nemških nacionalcev, ki so se zbal, da bi utegnil Stürgkh sestaviti večino z drugimi strankami, če ga oni puste na cedilu, pa so se mu udnjali kot zavezniki krščanskih socialcev, dasi se radi imenujejo »deutschfreiheitlich«.

Iz podobnih vzrokov so podpirali Stürgkha mladočehi. Njih pomoč je dobil zato, ker nimajo v narodu nobene veljave. Z mladočehi je dobil

njih rezervista, slovenskega liberalca Ravnharja, ki se je vtaknil v ta klub edino zato, ker ni imel dovolj poguma, da bi ostal sam. Da se vladi ni bilo treba ozirati nanj, je naravno; saj se še mladočehi ne menijo nič za to, da caplja za njimi.

Poljsko kolo je vedno tam, kjer je moč, ki lahko daje subvencije, koncesije, ki ponaga pri volitvah, ki odločuje v vprašanih personalij itd. In naši klerikalci potrebujejo vlado, da jih protežira doma, pa se drže pregovora, da roka roko umiva.

S tako mešano večino se ne more niti tedaj, če je trdno združena, voditi uspešna politika. Ali te stranke se združujejo le od slučaja do slučaja, ter imajo vedno razpostavljene predstraže, da pazijo, če se ne obračata veter. In vsaka je pripravljena, da dezertira, čim bi zapihala ugodnejša sapa z druge strani.

V teh razmerah je morala biti vsa Stürgkhova politika neplodna. Več kakor dve leti gledamo vlado, ki nima drugega namena, kakor da se »drži«. Obstanek Stürgkhovega kabineta je razlog obstanka Stürgkhovega kabineta. Razum tega služi ministrstvu štajerskega grofa militarizmu, ker je to naloga vsake avstrijske vlade. Njena večina pa tudi funkcionira le za to službo. Odkar imamo to slavno vlado, se ni izvršilo ne eno večje delo; ves čas se ni pokazala niti sled kakih iniciativ in če bi ne bil militarizem lani dobil svoje bramb. reforme in vojne tlake, letos pa svojih samovoljnih proračunskih presečkov, bi se politično dve leti Stürgkhovega vladanja lahko enostavno črtali.

Na kaj torej čaka grof Stürgkh? Zakaj ne gre?

Finančni načrt, ki se premetava v parlamentu, ni delo njegove vlade; našel je to dedščino, ki je bila že par let stara, ko je vzel državno krmilo v svoje roke. Da bi bil kaj pospešil rešitev te reči, ne more nikakor reči; kajti ko so poslanci po leti hoteli obravnavati davke, jih je poglodal domov. Če se službena pragmatika uveljavi z novim letom, si ne more grof Stürgkh pripisati nobene zasluge; kajti on jo je ves čas oviral. Vsa bilanca njegove vlade je pasivna, in zdaj se kaže, da niti tista večina, ki ga je doslej držala pokonci ni racionalna, ampak se upira minja v manjšino.

Nemško nacionalni oblikami tarnajo, ker je bil sprejet eksistencni minimum, kakor so ga predlagali socialni demokratje, pa se izgovarjajo, da se to ne bi bilo zgodilo, če bi bili vsi njih poslanci pri glasovanju na mestu. Toda ta izgovor ima malo veljavo. Socialni demokratični predlogi niso bili tajni. Če v pododseku in odseku so se obravnavali; naznanjeni so bili kot minoritetni predlogi in vsem poslancem je bilo znano, kdaj da pridejo na glasovanje. Ampak marsikom, ki si ni upal glasovati za socialno demokratično zahtevo, je slaba vest branila vsako glasovanje; zakaj proti predlogu se niso upali nastopiti zaradi svojih volitev. Kakor se Stürgkh in Engel v tem vprašanju nista mogla zanašati nanje, tako se lahko prevarita še pri drugih predmetih.

Prevaril se je grof Stürgkh tudi v Dlugoszevi aferi. Če bi bila njegova večina trdna, bi se bila zbrala do zadnjega moža v zbornici, ko je napovedal, da bo odgovarjal na galjske interpelacije. Zgodilo pa se je, da je državni zbor z desetimi glasovi večine zahteval debato o njegovem odgovoru, in to je bil tako očiten poraz, da ga najlepše fraze ne izpreobrnejo v znago.

Na kaj torej čaka grof Stürgkh?

To, kar je on dosegel v dveh letih, bi bil dosegel vsak avtomat. Za aktivno politiko nima njegova vlada moči. Vsakemu delu je ovira. Niti ene dobre ste ni izkazal državi in njenim narodom. Demisija je edino, s čimer, jim more koristiti.

— **Hussarek je učni minister** v Avstriji. Ne bi se upali trditi, da je to splošno znano. Delavnost avstrijskih ministrov za splošnost je za marnikoga še danes, po dobrih dveh letih novica, če sliši, kdo je minister tega ali onega resora. V tem oziru so gospodje resnično skromni Ali z imenom gospoda Hussareka se bo sedaj že treba seznaniti. Postalo je namreč aktualno. Iz parlamentarnih krogov poročajo, da razvija ta gospod nenadoma izredno živahnost in delovnost, ki se doslej nikakor ni opazovala na njem. To pa dovajajo v nekam čudne zveze. V Gautschevem kabinetu je bil grof Stürgkh učni minister. In ko je nervozni baron Gautsch odšel, je ostal Stürgkh na njegovem mestu. Politični avguri pravijo, da se pripravljajo ponovitev te igre, ampak z zamenjanimi vlogami. Na Gautschevem mestu je sedaj Stürgkh, na nekdanjem Stürgkhovem pa Hussarek. In Hussarek — pravijo — hoče biti v vsakem oziru zvest naslednik Stürgkhov, tudi v tem, da stopi na mojstrstvo mesto, če ta pade. Gospod Hussarek torej misli, da je Stürgkhovi vladi odklenkalo. Kar se tiče tega mnenja, gotovo šef avstrijske kulture ni osamljen. Da je izza debate o Dlugoszevi aferi pozicija vlade nemogoča, se zdi tudi drugim ljudem, ki se sicer ne strinjajo v vseh rečeh s Hussarekovimi na-

kulture. Priznati pa je treba, da ni kazal gospod Hussarek niti na onem polju, na katerem je bil gospodar, nobene vsiljivosti za kakšen napredek. Še veliko manj je je pričakovati glede na druge panoge, za katere se gospod učni minister doslej prav nič ni zanimal. Hussarek privoščil Stürgkhu počitek. Mi bi ga privoščili tudi njemu. Črtnice imamo v tej državi že toliko, da nas ne skomina po pomnožitvi. Cemu naj se trudi Hussarek, ko opravlja že škojfe tisto delo, ki ga želi on?

— **Veleposelstniške volitve.** Včeraj so volili gospodje veleposelstniki svoje »poslance« v kranjski deželni zbor. Zanimiva je tudi ta volitev ne zaradi imen, ampak zaradi števil. Otdanih je bilo 49 veljavnih glasov, izvoljenih pa deset poslancev. 49 »volica« ima torej po enega poslanca. To se imenuje volilna »pravica«. Izvoljeni so bili gospodje Oton baron Apfalter von Apfalter, grof Anton Barbo, baron Karl Born, baron Leopold Liechtenberg, grof Rudolf Margheri, Karl Mulley, baron Friedrich Rechbach, Erbin Heinrich Schollmayer-Lichtenberg, knez Hugo Weriand Windischgrätz, Fr. Galle. Razn zadnjega so dobili vsi po 49 glasov, Galle jih je dobil 47. S to plemenito kurijo so volitve za kranjski deželni zbor zaključene.

— **Za razpust parlamenta** so se začeli močno ogrevati krščanski socialci. Dlugoszeva afeta je postavila v Poljskem kolu vse narobe. Nihče ne ve prav, na kakšno stališče naj bi se postavil. Ko je hotel Angerman priti Dlugosza, je bil še on pobit. Ko je Leo izjavil, da je Poljsko kolo čisto neprizadeto pri vseh Dlugoszevih in vladnih akcijah in transakcijah, da je nevedno kakor riba in nedolžno kakor otrok pred rojstvom, se mu je smejala vsa zbornica. Hoteli so rešiti Dlugosza; ko so spoznali, da to ne gre, so hoteli izključiti njega in še Zaleskega. V tej konfuznosti pa prihajajo vsa druga stara nesprotja, ki so jih znali veljaki v klubu prej ime-pino, računajo reakcionarci, da bo vlada v svojem interesu — naj se tedaj imenuje Stürgkhova — ki je družil belo in črno, trdo in mehko, pa vodil vso galjsko deželo v sužnost žlahtincev. Poljsko kolo je sprejemalo demokrate in rebele, da jih je — pogotitno in prebavilo. Zdaj pa vre, in ta nenaravna zveza gre narazen. Na vrhu so zopet reakcionarci, ki zdaj sami delajo na to, da izrinjejo iz kluba one elemente, katerih si ne morejo popolnoma priužiti. Ker pa ni »kolo«, če se razcepi, tako oslabljeno, da si vlada ne bo mogla pomagati z eno samo skupino, računajo reakcionarci, da bo v svojem interesu — naj se že tedaj imenuje Stürgkhova ali pa Hussarekova — razpustiti državni zbor. Pri novih volitvah bi pa seveda zopet moral pomagati dispozijski sklad, da bi nazadnjaki dobili večino. Ta načrt torej ugaja krščanskim socialcem. Odkar so s pomočjo korupcije na dunajskem rotovžu pridobili izgubljeni mandat dunajskega Leopoldstadta, fantazirajo o nekakšnem prepovedu svoje stranke, ki naj seveda obstoja enostavno v tem, da pridejo zopet do mandatov. Stürgkha imajo za dobrega prijatelja, in če on razpusti državni zbor, se ne boje, da bo dunajski rotovž pri novih volitvah pod preostro kontrolo. Še ljubši pa bi jim bil Hussarek, ta mož pravega krščanskega mišljenja. Za vsak slučaj so že nekoliko izpremenili svojo taktiko in se vedejo napram Stürgkhu nekoliko hladneje kakor prej. Politična presenečenja v bližnji dobi nikakor niso izključena in dobro bo paziti na razvoj dogodkov.

— **S seje deželnega odbora.** Večina sklene naprositi višjega potrdila sklepu, da se sme za leto 1914 provizorično pobirati deželna naklada v dosedanjih visokosti. — Proti glasu naprednega odbornika se razveljavijo vsled pritožbe Ivana Štefeta, oziroma A. Vodnika sklepi občinskega sveta ljubljanskega, s katerimi se je znižala dnevna koncertna taksa kavarnarjem. Krapeš in Miholič, odredilo zaradi neodpravljenih nesnage začasno zaprejte Strojarske steze ter oddalo brez razpisa mestne vožnje dosedanjemu podjetniku K. Kušarju. — Ista večina sklene na prošnjo na c. kr. državno policijo, da naj bo strožja pri dovoljevanju godbenih in plesnih licenc v ljubljanski okolici — zlasti v prepovalnem času! Pritožbuje se namreč poseben župan na Viču in v Mostah, da je v njunih občinah preveč polujšanja. — Primanjkljaj pri-spevka za telefonsko zvezo. Postojna naj po imenju deželnega odbora pokrije janski fond. Korektna deželne ceste Sv. Križ - Mirna se odda najnižjemu ponudniku tvrdki Fischer in komp. za 152.000 K. Za sedaj se izvrše le korekture pri Sv. Križu ter ima podjetnik kot delavce vporabljati v prvi vrsti tamošnje revne prebivalce. — Zgradba novega Kočevskega Reka-Borovec se iznova razpiše. — V prisilni delavnici se odda dobava kruha tvrdki Jean Schrey, dobava špecijarskega blaga tvrdki A. Šarabon, mesa g. I. Klemenec, masti Janko Predovič. — Živnorojskima zadrugama Senožec in Struge se izplača prenujoma obljubljeni državni prispevek. — Za agrarno cestno Jereka - Koprivnik - Gorjuše se dovoli 33 odstotni deželni prispevek. — Projektirani avtomobilski zvezi Sodražica - Travnik - Rakek se načeloma ne bo ugovarjalo. — Od 2. februarja do 30. aprila 1914 se bo vršil tečaj za prvo pomoč pri porodu in neugodah živine na Grmu. Sprejmejo se le posestniki in sinovi posestnikov, katerim je namenjeno posestvo. Prošnje do 18. januarja na dež. odbor. — Sklene se intenzivnejše podpira-

— **Dnevne beležke.**
— Hussarek je učni minister v Avstriji. Ne bi se upali trditi, da je to splošno znano. Delavnost avstrijskih ministrov za splošnost je za marnikoga še danes, po dobrih dveh letih novica, če sliši, kdo je minister tega ali onega resora. V tem oziru so gospodje resnično skromni Ali z imenom gospoda Hussareka se bo sedaj že treba seznaniti. Postalo je namreč aktualno. Iz parlamentarnih krogov poročajo, da razvija ta gospod nenadoma izredno živahnost in delovnost, ki se doslej nikakor ni opazovala na njem. To pa dovajajo v nekam čudne zveze. V Gautschevem kabinetu je bil grof Stürgkh učni minister. In ko je nervozni baron Gautsch odšel, je ostal Stürgkh na njegovem mestu. Politični avguri pravijo, da se pripravljajo ponovitev te igre, ampak z zamenjanimi vlogami. Na Gautschevem mestu je sedaj Stürgkh, na nekdanjem Stürgkhovem pa Hussarek. In Hussarek — pravijo — hoče biti v vsakem oziru zvest naslednik Stürgkhov, tudi v tem, da stopi na mojstrstvo mesto, če ta pade. Gospod Hussarek torej misli, da je Stürgkhovi vladi odklenkalo. Kar se tiče tega mnenja, gotovo šef avstrijske kulture ni osamljen. Da je izza debate o Dlugoszevi aferi pozicija vlade nemogoča, se zdi tudi drugim ljudem, ki se sicer ne strinjajo v vseh rečeh s Hussarekovimi na-

nje in pospeševanje umne sadjereje. — Store se primerni koraki, da se ohrani, oziroma pridobi deželi arheološko znamenit spomenik boga Mitra na Rožancih pri Črnomlju.

— **Kranjski tiskarji in njih mezdno gibanje.** Na Kranjskem se tiskarski pomočniki niso imeli tako ostrega boja za eksistenco, kakor ga imajo sedaj. Organizacija kot taka morda tudi ni pričakovala, da bo bolj tako huda, ker je v svojih članih vedno videla le zveste, disciplinirane društvenike, ki stoje mož ob možu trdno na svoji strani, pa če bi bil boi še tako ljut in dolgotrajen. In če bi se ne varala, bi bil boj morda že končan, ker so zahteve pomočnikov skromne in sprico naraščajoče draginje nesporno opravičene. Vsak dobro ve, da pri plačilnih pogajanjih odločujoče skoro povsod le večja podletja in tako pridejo tudi v Ljubljani pri tiskarskem mezdnem gibanju le večja podletja v poštev. Ta večja podletja so vsa strankarska — Bambergova tiskarna, Katoliška tiskarna, Narodna tiskarna. Prva se je postavila na stališče kapitalizma in izvaja solidarnost z njim, zadnja pa je podpisala zahteve pomočnikov v polnem obsegu. Širši javnosti naj bodo posvečene te vrstice le glede Katoliške tiskarne. Sprico človekoljubja, ki ga trobentajo klerikalci venomer med svet, bi imela ta tiskarna najmanj povoda, da izpre svoje pomočnike. Klerikalci pa, nesramni, podli, politično naravnost hudicevi, so izprli delavstvo in si preskrbeli, da bodo njih umazane cunje »Slovenec« in »Domoljub« vseeno še poneumnjevale ljudstvo. S pomočjo svoje krščanske organizacije so si pridobili ti svetohlanci petoliznike, izmed katerih omenjamo dalec samo dva, ki sta: Nekdanji funkcionar društva tiskarjev na Kranjskem Karol Čuč, sedaj faktor te svete tiskarne, ki se je svojčas tudi odlikoval s tem, da je izpodrinil s faktorskega mesta moža, ki je Katoliški tiskarni pripomogel, da se ona danes v resnici lahko imenuje tiskarna; zvičajno je ta junak spravil samega sebe na to mesto; drugi Eliaht je pa neki Tomaž iz Ludovik, ki je toliko predrzen, klerikalni pobih, kolikor je tudi omejen v svojih dejanjih. Nič se ne čudimo, če je on edini izmed 160 tiskarskih pomočnikov na Kranjskem, ki lomi stavko. To človeče, ki se je le površno izučilo na stavni stroji »Linotype«, menda dela kar dvanaest ur skupaj, samo da izide »Slovenec« v tisk. v kakršni je izšel včeraj. Izdajalec, ki je tudi član tiskarskega društva na Kranjskem, dela na stroji, kolikor mu je njegove moči pripuste. Ali stavkokazeva omejenost ne bo dolgo dopustila izvrševati delo na stroju, kajti kdor ga hoče obvladovati, mora biti tudi mojster. Kakor se sliši, je šla Katoliška tiskarna tako daleč, da si hoče pridobiti Salezijance iz Turina, ki so tudi izučeni tiskarske obrti in so nekdanji gojenci tukajšnjega rakovniškega zavoda, da bi ji pomagali, tudi 10 učencem v tiskarni so ti kristjani povikali tedensko plačo za 5 K. Kljub temu pa vendar ne bodo izpeljali svojih namenov, in vdati se bodo morali, če bodo hoteli črpati iz svojega podjetja korist.

— **Dne 5. januarja** priredi društvo nižjih mestnih uslužbencev predpustno veselico v Mestnem domu. Veselčni odsek je zastavil vse moči, da se bo vsak udeleženec kar najizborneje zabaval. Kakor pri lanskim veselici je tudi pri letošnji skrbjeno da nas pevski odsek razveseli z lepim petjem. Kar se pa tiče postrežbe je tudi najboljše skrbjeno. Društvo pričakuje, da bo slavno občinstvo pridno kupovalo vstopnice, ki jih prodajajo člani že sedaj. Veselica se vrši v korist podpornemu skladu društva nižjih mestnih uslužbencev.

— **C. kr. policijsko ravnanstvo** v Ljubljani je dovolilo na prošnjo ljubljanske gostilničarske zadruge, da smejo imeti gostilničarji in kavarnarji na Sveti večer, 24. decembra in na Silvestrov večer, 31. decembra odprte svoje lokale vso noč in sicer v celem okolišu c. kr. državne policije, tako v Ljubljani, Sp. in Zg. Siški kakor tudi na Viču in v Mostah. Izvzeti so le lokali, kjer točijo žganje.

— **Fant, ki je bil 28 let dekle.** Marija Cerarjeva in Fani Grošljeva iz Sekla pri Moravčah sta prišli približno pred enim mesecem v postojalno pisarno Kmetetovno in kupili vozne listke za Ameriko in sicer za Cleveland. Preden sta se pripeljali v Novi York, je pa morala prestat Marija Cerarjeva mučno preiskavo. Na parniku se je zgodila velika tatvina in sumili so, da se skriva tat v ženski obleki. Ker je bila Marija Cerarjeva izredno močno dekle, so domnevali, da je Cerarjeva tat preoblečen v žensko obleko. Preiskali so jo in res dognali, da je Cerarjeva kljub dolgi lasem in ženski obleki pristen fant. Pri izkrcanju so Cerarjevo preiskali zdravniki še enkrat in se prepričali, da je Cerarjeva fant. Ostriški so jej lase, obleki v moško obleko in jo poslali nazaj na Kranjsko. Doma na Kranjskem so pa dognale oblasti, da je Cerarjeva mati hotela imeti na vsak način deklico. Ko se jej je rodil otrok leta 1885., ga je izdala pri krstu za deklico. Ko je otrok toliko dorastel, da se je zavedal svojega spola, ni hotel biti fant, ampak je ostal nadalje dekle. Z Grošljevo jo je vezala ljubezen in ko je Grošljeva postala noseča, sta šli »prijateljci« v Ameriko. V soboto so prekrstili Marijo Cerarjevo v Jožeta Cerarja. Bil je tudi že pri naboru, a ni bil potrjen. V domovini mora ostati še tri leta.

zori. Dlugosz in Stürgkh pač nista enaka; ampak da bi bilo žrtvovanje Dlugosza smatrati za popolno zadoščenje po razkritih in dispozijskem zakladu, je pač prekritično mnenje. Ker je med Dlugoszem in Stürgkhom gotova razlika, je razumljivo, da ne demisionirata oba obenem; ali po odhodu Dlugosza ni nobenega razloga več, da bi se ne posloval še gospod Stürgkh. Dočim bi bil ta odhod prav sinipatičen, še pa to ne more reči o prihodu gospoda Hussareka. Mož je pravi klerikalec, česar pravzaprav ne bi bilo treba povedati, če se ve, da je sedaj učni minister. Ali razlika je ta, da so bili drugi vrhovni šefi avstrijskega šolstva klerikalni pod pritiskom cerkve, gospod Hussarek pa je črn po lastni volji. Njegov klerikalizem pa je takorekoko edini moment, na katerega se more sklicevati, če se poteguje za ministrsko predsedstvo. Vse druge njegove zasluge so tako tajne, da ne ve javnost o njih ne ene besede. Da pa nima Avstrija nobene druge potrebe, kakor klerikalnega ministrskega predsednika, je težko trditi. Zdelo bi se nam, da imamo klerikalizma na vseh koncih in krajih dovolj. Če bi ga bilo nekoliko manj, se ne bi jokali. Pač pa bi bilo kravpo potrebno vsakovrstno drugo delo, n. pr. nekoliko socialne reforme, malo rešitve narodnega vprašanja, za spoznanje več politične svobode, nemara tudi kaj več gospodarskega dela, pa kaj splošne

— **Smrt vsled padca.** 13. t. m. popoldne je podrl električni voz v Florjanski ulici 60letni Marijo pl. Jerinovo, katere je pri padcu zadobila take poškodbe, da so jo morali prepeljati v deželno bolnišnico. Žena je umrla in v soboto so jo pokopali.

— **Jubilej.** 17. decembra je poteklo deset let, odkar sta brata Wright v Ameriki napravila prve letalne poizkuse pred povabljenim občinstvom. Čeprav je takrat brzojav po vsem svetu raznesel vest o uspešnem poletu pogumnih bratov, je vendar vsako dvomilo, da se bo razvil letalni šport v kaj bolj resnega kakor v šport ljudi, ki nimajo drugih skrbi. Pet let sta se borila brata Wright, da jima je prišlo priznanje in da je upošteval svet njihovo letalno umetnost. V teh petih letih se je pa aviatika tako hitro razvila, kakor še nikdar nobena tehnična iznajdba. Niti parni stroj, ne avtomobil, ne parnik niso tako hitro priborili občega uspeha in obče veljave kakor letalo. Danes po desetih letih pač niti več ne dvomi, da bo letalo v najkrajšem času igralo enako važno nalogo v življenju in človeški kulturi kakor parni stroj in vse druge tehnične pridobitve iz prejšnjega stoletja. Razvoj letal je v teh letih tako napredoval, da prekaša danes hitrost letala najhitrejši brzojav. Najhitrejši brzojav prevozi danes 100 km na uro, med tem ko poleti danes francoski letalec Brindejone 200 km na uro. Od 17. decembra 1903 pa do danes je poplaval to najmlajšo tehnično umetnost 500 oseb s svojim življenjem.

— **Konkurz Kotnika iz Sp. Šiške pred kasacijskim sodiščem.** Ludvik in Karolina Kotnik iz Spodnje Šiške sta bila pri deželnem sodišču v Ljubljani obsojena zaradi krivde in ker sta preprečila eksekucijo obsojena na trimesečen oziroma enomesečen zapor. Deficit pri konkurzu je znašal 15.615 K in za približno 2000 K sta pritalila upnikom blaga. Proti sodbi ljubljanskega deželnega sodišča sta vložila Kotnikova ničnostno pritožbo, ki se je obravnavala v petek na Dunaju. Kotnikova sta zvrčala krivdo zaradi konkurza na nepričakovano konkurenco, ki jima je nastala s prodajalno konsumnega društva. V konsumu se oddaja blago ceneje kakor pri majem trgovcu in proti tej konkurenci ne more mali trgovec uspešno nastopati — to naj bi sodišče smatralo za nesrečo, ki izključuje kaznen. Zastopnik generalne prokurature dr. Wilhelm je nato odvrnil, da je konkurenca naraven in potreben pojav v gospodarskem življenju, s katero mora vsak trgovec računati vnaprej. Kasacijsko sodišče je soglasno s tem mnenjem in je zavrnilo Kotnikovo ničnostno pritožbo.

— **Nesreča na cesti.** Anton Miklavčič, 57 let stari žagarski delavec iz Rašice pri Turjaku, je v petek prišel v Ribnici pod poštni voz, katerega je srečal na nekem ovinku. Miklavčiču se je zadržal drog pri vozu v trebuhu, padel je na to pod konja, ki ga je s kopiti po trebuhu tako obdelal, da je Miklavčiču vsa čreva raztrgal. Miklavčič je včeraj v dež. bolnici na poškodbah umrl.

— **Nezgoda Šiskarja v Inomestu.** V Inomestu je ponesrečil 17. dec. pri delu stavbe južne železnice Anton Černe iz Zgornje Šiške pri Ljubljani. Pomagal je sekati dvema delavcema železne tračnice, pri tem mu je pa padla 400 kg težka tračnica na noge. Černe je dobil hude poškodbe, posebno na desni nogi.

— **»Slednjič sama«**, veseloigra v 4 dejanjih, ki se predvaja le še danes v kinematografu »Ideal« je imela izreden uspeh in smeha ni bilo ne konca ne kraja. — V sredo, na Sveti večer je kinematograf zaprt. — Na božične praznike velik izbor spored z jako originalno dramo v 3 dejanjih »Poljub ciganke«. Dalje »Maks« jo hoče posneti, idila iz morskega kopališča; igra znani Maks Linder in še 5 drugih krasnih slik. V soboto nov spored.

To so požeruhi, tiskarji.

Prvi dan tiskarske stavke in deloma peti je že minil. Nad 140 tiskarskih pomočnikov je na Kranjskem še sedaj brez dela in nekaj malega jih še priraste, če se gospodje tiskarnarji ne bodo izpametovali v svojem interesu.

V Avstriji že dolgo ni bilo tiskarske stavke večjega obsega. Zadnja večja dolgotrajna stavka je bila na Dunaju leta 1882. Od takrat pa do danes so se pojavili le krajši boji in tudi

sklepanje mezdnih pogojev se je vsakrat izryšilo mirnim potom.

V času miru so si pa osnovali tudi tiskarnarji svojo delodajalsko organizacijo in so v njej dobili zadnja leta vodstvo najhujši hujšaki in teroristi, ki so preprečeni, da je njih organizacijska sila neupogljiva in da so dovolj pripravljeni za boj, ki ga imajo izvesti letos s svojim delavstvom avstrijskim industrialcem na tluho.

V ta boj se je pri nas na Slovenskem posebno drzno vmešal ljubljanski »Slovenec«, glasilo klerikalcev in krščanskih socialcev.

Nihče ne bo dvomil, da smo to že pričakovali, ker je pač naloga teh listov, da nastopajo v resnici vedno proti delavstvu, in sicer tudi tedaj, če hlinijo, kakor bi se zavzemali zani, kakor je pokazala vevška stavka nedavno. In kaj bi bilo bolj značilno kakor par zgledov iz lastnega podjetja gospodov.

V Katoliški tiskarni v Ljubljani imajo podružnico klerikalne Jugoslovanske Zveze, ki ji je predsednik vodja tiskarne gospod Čeč. Gospod Čeč je zastopal na sestanku delodajalcev tiskarno in glasoval tam za to, da naj začne Katoliška tiskarna delavstvo na cesto. V Katoliški tiskarni je tudi vposlen neki gospod Tomažič, blaginjak Jugoslovanske podružnice, ki se ima zahvaliti tiskarskim pomočnikom, da je sploh postal tiskarski pomočnik, ker se je nekdo zdelo tiskarni potrebno, da bi ga zapodila zaradi v Ljubljani vobče znane zadeve. Oba ta dva gospoda sta sicer v pisarni vposlena, a sedaj, ko je tiskarna svoje delavstvo vrgla na cesto, opravljata ta dva tiskarska dela, dasi bi jima to ne bilo treba.

Pač mislimo, da že ta dva zgleda povesta, da ni v teh ljudih, ki stojijo tukaj delavstvu na čelni, prav nobenega delavskega čuta in seveda tudi ne poštene delavske solidarnosti. Početje teh dveh gospodov je izdajstvo delavskih interesov, je stavkolomstvo.

»Slovenec« je bralce v svojem članku imenitno farbal. Oklic delodajalcev pravi, da gre samo za posredovalnico, prav nič za plače. »Slovenec« je pa že drugega mnenja. Tudi tiskarske plače so mu previsoke, delavci so mu premalo odvisni in zaslužijo pa kar čez 2000 K na leto. Da, da, klerikalce boli, da so si tiskarji priborili nekoliko boljše plače nego drugo delavstvo, zaradi tega so podali svojo blagoslovljeno roko židom, da bi z njimi v zvezi oslabilo organizacijo tiskarskih delavcev, pa jim potem pričeli trgati plače. »Slovenec« se je zlagal. Plače tiskarjev le redko dosežajo 2000 K in le, če ima dotičnik izredno ali pa počeno delo; vrhutega tiskarji niso zavarovani za starost razen v svojem društvu. Čisto nemogoče je, da bi tiskar s svojim zaslužkom dobro živel ali pa si prihranil za starost tisočake. Kaplanom in župnikom se pač godi mnogo boljše, zakaj, čeprav dobro žive in se lepo poredi, si še vendar prihranijo po 50.000K, 100.000 K in še več; vrhutega živjajo še pokojino.

Naravnost nesramna je pišava »Slovenca«. Tako ne pišejo niti najgrši kapitalistiški listi in tem manj bi mogli in smeli pisati tako list o svojem lastnem delavstvu, kakor piše ljubljanski »Slovenec«.

»Slovenec« se pritožuje o propadanju tiskarske obrti in o konkurenci. Prav tukaj bi se gospodje smeli potrkati na svoje prsi, če bi bili pošten. In če bi to storili, pa bi jih zapekla vest, da so klerikalci in vse meščanske stranke krive, da se tiskarska obrt slabo razvija. Kdo se najbolj brani proste kolportaje? Kdo je tisti, ki ne odpravi cenzure? Kdo je tisti, ki sklepa visoko carino in z njo odira avstrijske državljanke? Ali niste to tudi vi; vsi vi, ki z zakonodajo in trankim omejevanjem svobode uničujete avstrijske delovne sloje?

»Slovenec« je hotel svojemu delavstvu vzeti ugled. To je bil njegovemu članku glavni namen.

Tiskarji in tiskarska organizacija mu tega ne zamerijo, ker ga poznajo, a žalostna resnica je, da se občinstvo le prerado lovi na »Slovenčeve« fantazije, ki jih nekaj resnoben človek ne more smatrati resnim.

Zdi se nam, da se tiskarski mezdni boj že ob začetku pravega boja bliža koncu, ker tiskarne ne morejo prenašati velike škode, ki jim jo povzroča stavka. Nejevoljni so in že žele miru. Prav dobro došlo jim je posredovanje nemškega tiskarskega tarifnega urada, ki obeta dovesti obe stranki v par tednih do sporazuma.

vila po listih. »Kandidirati? To preteče še dokaj vode, preden bi mogel... Še sedem let do tridesetega, Mikyška!«

»Sedem let!« je poprijel precej Mikyška.

»Sedem let! Saj imate ljudi, Hraby, ki so se že v zibeli naučili politične abecede in vendar jim je to minilo. Čez sedem let si nekaj poveva. V tem pa se morate guli abecedo in potem se bode nekega dne čitalo v časopisih: »Za okraj N... N... je bil izvoljen...«

»Samo, Hraby,« je začel izgovoriti Mikyška, »nabrati dovolj denarja za dnevnik, ustanoviti fond — pa se bo nekaj napravilo. Na seji izpregovorimo o tem. Med nas pride tudi moj šef. Ta je za našo stvar imenitna atrakcija. Seveda, strašno bogat človek! Ta bo tudi eden izmed krmarjev. Nekaj se mora delati. Samo da bi bili že vsi skupaj, samo ko bi bili že ostali tudi iz teh prokletih Borov —! Če ne, zaspimo in niti blagoslovljena voda nas več ne oživi. Sicer pa, Hraby, tudi vi laliko pristopite, saj veste, da računamo na vas.«

Na začetku Ovocene ulice sta se razšla.

VH.

Malo dni po tem srečanju je šel Ivan h Kačarovskemu, preiščajoč o nekem načrtu, o kojem se je hotel z njim porazgovoriti.

Kmalu je bil v Klicperovi ulici, kjer je stanoval Kačarovsky, odkar se je oženil in si napravil lastno ognjišče. Šol ni dovršil, začel je delovati literarno in časnikarsko iz poklica in se motal dovolj uborno skozi življenje. Pred kratkim je izdal knjižico: »O sedanjih dušev-

Idrija.

— **Ožja volitev.** Pri sobotni ožji volitvi je bilo oddanih 479 glasovnic. Dobila sta liberalci E. Gangl 242 in klerikalci dekan Arko 202 glasov. Izvoljen je torej E. Gangl. Praznih glasovnic je bilo 29, neveljavnih pa 6. Po tem izidu je delavstvo zopet za šest let tam, kjer je bilo doslej.

— **Nezgoda v rudniku.** V petek dne 19. t. m. je ponesrečil sodrug Tomaž Filipič pri delu v Jožefovem rovu. Vsulo se je nanj kamenje ter ga težko poškodovalo na glavi in životu. Nato pa je še dva metra globoko padel v spodnji rov ter se zelo pretresel. Peljati so ga morali z vozom domu. Upajmo, da naš dobri sodrug Filipič kmalu okrevaja.

— **Članom »Občnega konsumnega društva«** naznanjamo naslednje: 1. Inventure se vrše: V Idriji dne 29. decembra v filijalki pod Garami, dne 5. januarja 1914 v filijalki na Brusovju in od 6. do 8. januarja v centrali; v Sp. Idriji pa 31. decembra t. l. Vse prodajalne bodo v dneh inventure zaprte. Člani naj si blagovolijo blago poprej nabaviti ali pa kupiti v drugi društveni filijalki. Dividendne znamke se bodo pobirale v pisarni Obč. kons. društva od 28. decembra t. l. do 8. januarja 1914. Kdor ta čas dividendnih znamk ne bo oddal, temu ne bodo vzete za leto 1913 v poštev. Vsak član naj prinese z znamkami vred tudi deležno in hramilno knjižico s seboj. 2. Žito in moko za mesec december pa se bo dajala samo v torek dne 30. decembra t. l. ves dan. Kdor ta dan ne bo prišel, bo moral čakati na moko do konca drugega meseca.

— **Znamenit Silvestrov večer** bodo letos priredile vse naše organizacije za svoje člane v pivarni pri »Črnem orlu«. Opozorjamo cenejene člane že sedaj na to priredbo. Natančen spored še objavimo.

Žepni koledar za delavce in prometne uslužbence

je izšel.

Stajersko.

— **Trbovlje.** Prosimo vse one delavce, ki so dobili za leto 1913 plačilni nalog za osebno dohodarino (dohodninski davek) naj se zglase s plačilnim nalogom v Trbovljah v pisarni »Delavskega doma« in v Hrastniku v konsumnem društvu pri sodr. Karolu Malovrlu. — I. Siffer.

— **Hrastnik.** Silvestrov večer priredi rudarski pevski zbor v sredo dne 31. decembra ob 7. zvečer. Spored: 1. Petje. 2. Veseloigra »Damočlejev meč«. 3. Srečolov. Ob polnoči sijajna alegorija. Po polnoči ples. Vstopnina za osebo 40 vinarjev. Sodruga prosimo, naj se udeležijo te prireditve.

— **Samomor zaradi odpusta iz službe.** V petek dopoldne se je ustrelil v Fohndorfu 37-letni izvažalec piva puntigamske založbe piva. Zaradi malenkostnega vzroka ga je oskrbnik postavil na cesto. To je oduševčenega Franca Reicherja tako bolelo, da se je ustrelil. Zapuščena vdova in pet nepreskrbljenih otrok, od katerih je najstarejši star 7 let.

Koroško.

— **V vodo je skočila.** V bližini Velikoveca je skočila v pričo svoje hčere v Dravo posestnica Marija Karpfova. Vzrok samomora so prepri v domači hiši in pa sramovala se je, ker so aretirali pred kratkim njenega moža, ki je ustrelil iz revolverja v hišo svoje sosedice, s katero je bil skregan.

Goriško.

— **Samomor vojaka.** V Gorici se je iz še neznanega vzroka ustrelil 23letni vojak 8. topničarskega polka Ivan Zagorišek od sv. Ivana v celjskem okraju.

— **Ponarejalci denarja pred goriško poroto.** Porotniki so oprostili vse obdolžence, ki so bili na sumu, da so ponarejali denar. Samo Colomban iz Trsta je bil obsojen na trime-

nih smerah Evrope. Ivan ni še poznal njegove žone. I zaradi nje je bil malo radoveden, toda njegove misli so ga navajale drugam.

V drugem nadstropju je pritisnil na zvonček, nad kojim je bila pribita posetnica. Začel je lahne korake, in ko so se duri odprle in se je med njimi pokazalo obličje mlade gospe, se je spomnil, da ima pred seboj ženo Kačarovskega.

Povedal ji je, kdo je. A v tem je že stopil v spredno sobo Kačarovsky in ga pozdravil. Segla sta si v roke. Ivan je opravičeval svoj prihod. Kačarovsky ga je peljal v svojo sobo. Začela sta se razgovarjati, izpraševati in pojasnjevati.

In Ivan je kmalu, toliko da se je dobro ozrl po skromno opravljeni delavni sobi, dejal: »Torej oženili ste se, Kačarovsky!«

Kačarovsky je dejal: »Končno sem se oženil. Da, moral bi vaju pravzaprav seznaniti.« Vstal je in šel po ženo v sosedno sobo.

Ivan je že vedel, katero je Kačarovsky vzel za ženo. Vedel je, da si je vzel hčer nadučitelja z dežele, in da sta bila poročena samo civilno. Tudi o tem je že čul, kakšne boje sta preživela, kaj sta morala vse pretrpeti v rodbinskem krogu, preden so se povzpeli tam doma nad stališče cerkvenega zakona.

Ivan je torej zrl z nekoliko občudovanjem na mlado gospo. Sedla je na taburet pri oknu, povedala, da ga pozna iz pisem in pripovedovanj že več let. Bila je brunetka, uljudna, smehljajoča se, kretala se je malo okorno, nje hoja

sečno ječo, v katero so mu pa šteli preiskovalni zapor in je bil tudi takoj svoboden.

— **Smrten padec vojaškega letalca.** Iz Gorice poročajo: Arterijerist Edvard Binder, star 21 let, iz Dunajskega Novega mesta, ki je bil dodeljen tukajšnjemu letalnemu oddelku, je padel pri poizkusnem poletu in si prebil lobanjo. Prenesli so ga najprej v vojašnico za letalce, kjer je dobil prvo pomoč. Pri transportu v vojaško bolnišnico je pa umrl.

Trst.

— **Legar v Trstu.** V teku pretečenega tedna je obbolelo v Trstu 81 oseb za legarijem. Epidemija pa sedaj pojenjuje. Zdravstvena komisija občinskega sveta je imela skupno z zastopniki namestništva, mestnega fizikata in vseučiliškim profesorjem iz Gradca dr. Prausnitzem sejo, na kateri so se posvetovali o omejitvi epidemije. V plošni bolnišnici bodo ustanovili mesto za bakteriološko preiskavo bolnikov s tifusom in bodo nastavili na to mesto posebnega zdravnika. Občina je dovolila za ustanovitve te preiskovalne postaje in za nakup instrumentov 7000 K.

— **Smrt na železniški progi.** Branjevka Josipina Subanova, stara 45 let, je šla v soboto jutraj ob železniški progi južne železnice nad Barkovljami, da bi okrajšala pot v mesto. Sprejela je prihod brzovlaka iz Italije. Stroj jo je podrl na tla in povozil. Bila je takoj mrtva.

Umetnost in književnost.

— **Hrvaška opera.** »Madonin žongler« (Jongleur de Notre Dame) je mirakel. Vi, ki vstopate, torej ne pričakujte resničnosti, ampak idejo. Če vernujete v žudeže, glejte, kar se godi na odru, z očmi vernika; če jih zanikujete, sprejmite umetnost brez obzira na snov, iz dogodka si pa izluščite, kar se etično, kot simbol približuje vaši duši. Umetnost je večja nego bi hoteli razni registarji, ki ji črtajo rubrike pa jo hočejo siloma vtakniti vanje, večja nego mislijo kritični čevljarji, ki bi jo na vsak način radi nabili na svoje kopito. Za umetniško porabo je snovi brez števila in pri izbiro ne odločuje to, če jo je človek pograbil v vrtoglavih dirindaju realnega življenja ali pa če se mu je pojavila v sanjah, ki letajo kdovekud; ampak za umetniško delo je treba, da sta snov in oblika v popolnem skladu, pa da je moister, kdor izbere materijo, in moister, kdor jo obleče v formo. Madonin žongler je umetniško enako upravljen kakor strastna Carmen, kakor sentimentalni Werter, kakor divji Otelo. V tem miraklu je krasna harmonija in Massenet se izkazuje v njem mojstra koncentracije, ki daje temu glasbenemu delu posebno veljavo.

Žongler Jean izvršuje svojo artisterijo po sejmih in po cestah, ampak v tem ko se drugi zabavajo ob njegovih kapriolah, strada njegov želedec. Komaj da si za-hudo silo kaj zasluži, če zapoje »pater noster« in »credo«, z vsako vrstnino drznimi dotipti, katerim se poslušalec smeje, dočim se pobožni patri notredauskega samostana zgražajo. Ob taki priliki, ko je ubogi Jean zopet brez prave volje razveselil množico z brezbožnim petjem, ne da bi bil zaslužil drobtino za svoj lačni želedec, ga povabi prior, ki je razgal razposajeno ljudstvo, naj vstopi med menihe. Stori lo lahko pokoro za svoje grehe, prisluzil si bo nebeško izveličanje, pa — stradati mu ne bo treba, kajti kar se tega tiče, so bogaboječji menihi na bolšem kakor sejmarski glumači. Vabljuje je dušna hrana, zapeljuje pa so tudi slasti refektorija, ki obdajo ubogega Jeana kakor bujne ženske prelesti svetlega Antonija. Cela karavana, obložena s sladko čebulo, s tolstim purani, z dišečim vinom, se prikaže očem žonglerja, kateremu vrta lakota v žledecu. Ampak ljud je boji, kajti težko se je odreči umetnosti, ki je polovica njegovega življenja. Naposled vendar premaga priorjev aparat; Jean zbeži v samostan, ali s sabo vzame svoje gosli in svoje žonglerske instrumete.

Tudi v kloštru so umetniki. Glasbenik učil fratre ubranih pesmi na čast madoni. Kipar je izdelal njen kip, slikar ga je poslikal, pesnik ji zlagal pesni v slavo. Celot kulturni službi Mariji s tem, da pripravila bratom naistlaesje obede. Novi menih Jean pa nima ničesar, kar bi daro,

in vedenje ni bilo prosto.

Ivan je povedal nekaj fraz, potem pa se obrnil k Kačarovskemu. »Mislim, je dejal to, plo, da je valin zakon prav vzor srečnega modernega zakona. Čigav pa naj bode, če ne vaju?«

Kačarovsky je skomizgnil z rameni. »Vzor modernega zakona? To je odvisno od tega, kaj smatrate vi za modernost.«

»Torej ne tak vsakdanji, navadni zakon kakor milijoni drugih,« je pojasnjeval Ivan naglo. »Drug drugega razumeva. Vidva se v vseh, v vseh svojih težnjah gotovo razumeva. Kačarovsky, oba imata skupne duševne interese, skratka tako duševno, harmonično življenje! In to je tako krasno!«

Ko pa je Kačarovsky začel razlagati, da naj si ne predstavljata modernosti njegovega zakona v tem zmislu, kakor je to propovedoval v Modernih Prondih (Modernih Strujah) nesrečni avtor članka o prostem zakonu, je Ivan ugovarjal. Dejal je, da je i o tem že dovolj premišljal.

»Vem, da zakon pomeni in mora pomeniti uničenje osebnih svobode — — —«

»To baš ne,« ga je prekinil Kačarovsky, »toda tako reklamiranje svobode svoje volje in individualitete, kakor so to propovedovale Moderne Struje, je odločno nesprejemljivo. Zakon, osnovan na teh načelih — — — sicer pa, čemu bi govoril o tem. Tudi če človek živi v družbi, se mora do neke mere odpovedati svoj svobodi, kaj da šele v zakon!«

božji materi. Kipar, slikar, pesnik, glasbenik, vsi ga vabijo za učenca in pomočnika. Ali man. Teh talentov nima; on je rojen glumač. Sedaj mu pove frater kuhar neko legendo o žiji in žajbelju in nenadoma je žonglerju, kar da je prišlo razsvetljenje v njegovo dušo: nadoni poslužiš s tem, kar imaš in kar znaš. Je je srce čisto, je vseeno, kakšen je dar... kapelo gre. Tam stoji na oltariu novi kip. Ko je prepriča, da je sam, vrže hlačo raz sebe, name gosli, pa zagode in zapoje, kar zna, pa pleše profani ples iz domačega kraja. Fratri ridejo in opazijo — škandal. Že ga hočejo porabiti. Ali nenadoma se razlije čudovita svetloba okrog madoninega kipa, ki polagoma razbije roke in jih spusti kakor za blagoslov nad slavo ubogega glumača. Njegov dar ji je bil opadljiv, kakršni je bil. Fratri popadajo na kolena, okrog žonglerjeve glave zažari bajna svetloba in medtem ko umira, navestijo angelni, da je pokojni naineznatnejši brat svetnik.

Ta libreto služi Massenetu za podlago prestestne lirčne godbe, tupaam prepletene z lahkim humorjem. Vtiski se stopnjujejo od akta do akta: introdukcija k tretjemu dejanju je pravi biser, konec pa mogočno učinkuje s harmonijo, ki ji gre po pravici atribut »sveta«.

Uprizoritev je bila jako dobra. Ker se delo peo ponavlja, povemo o izvedbi jutri kaj več.

Državni zbor.

Dunaj, 22. decembra.

Današnja seja zbornice ni prinesla nobene odločitve in nobene rešitve. Ker je zborovala avstrijska delegacija, je trajala seja zbornice zopet le do 3. popoldne in v tem času ni nič opravila, ker je Rusin Oniškičević sam govoril skoraj tri ure. Sklenjeno je skoraj soglasno, da bo prihodnja seja jutri. Vendar je iluzija, da bo jutri kaj bolje. Zakaj če so Rusini obstruirali danes, je težko verjeti, da jutri ne bodo obstruirali. Sploh pa stopa vprašanje obstrukcije boljbolj v ozadje, zakaj vse zanimanje se obrača k dogodkom v Poljskem kotu in vse ugiha, kaj da bo z vladno krizo. Zbornica bo imela tudi po praznikih še par sej in takrat se pričakuje, da se reši kriza na kakršenkoli način.

Seja.

Predsednik dr. Sylvester odvarja sejo ob 11. dopoldne.

Finančni minister predlaga dodatno predlogo k državnemu proračunu za dobo od 1. januarja do 1913. do konca 1914 o avstrijskem prispevku za redno in izredno mornariško potrebnost.

Na dnevnem redu je zakon o državnih predkazih.

Posl. Stanek izjavlja, da so češki agrarji od jeseni v najostrejši opoziciji do vladnega sistema, ki se je mogel le zato tako dolgo držati, ker so češki poslanci trpeli postopanje vlade. Tudi ostale slovanske stranke ne smejo več trpeti sedanje protislovanske politike. Predvsem se mora rešiti češko vprašanje. Celotni so pripravljeni sestaviti večino, ampak le pod pogojem, da se jemlje tudi na manjšino obzir. Govornik protestira, da hoče gosposka zbornica, da o osebnih dohodarini na škodo... pa, če vrne gosposka zbornica, da bo poslanska zbornica odklonila njene zahteve.

Rusin Oniškičević pravi, da nasprotuje Rusini le zato zakonu o predkazih, ker je mogoče Poljake le pod pritiskom sedanjega brezupnega finančnega položaja v Galiciji prisiliti, da sprejmejo pravično volilno reformo. Govornik, ki je prišel ob 12. govori do pol 3.

Nato se prekine debata. Predsednik vpraša zbornico, če naj bo prihodnja seja dne 29. decembra, ali pa jutri. Večina zbornice sklene, da naj bo jutri. S tem se zaključuje seja.

Zadnje vesti.

AVSTRIJSKA DELEGACIJA.

Konec.

Dunaj, 23. Včeraj je imela avstrijska delegacija zaključno sejo. Govorilo se je o drobnarijah, s katerimi izkušajo meščanski delegatje, ko so dovolili milijone in milijone za Berchtoldovo politiko in za militarizem, preplati ljudstvo žejno preko vode. Govorili so o vojaških literacijah. Potem je prišel na vrsto Va-

uekov predlog, da naj se zunanje ministristvo pri drugih vesilih informira, na kakšen način bi bile pripravljene skleniti mednarodne pogodbe, ki bi omogočile razoroženje. Večina je seveda odklonila ta predlog. Kajti, če bi ga sprejela, bi sama dokazala, da je po neumnem dovolila kup milijonov za militarizem. Naposled je govoril Berchtold, predsednik dr. Leo je slavil veliko »patriotično vnetje«, s katero je delegacija dovoljevala ljudski denar, in potem se je zasedanje zaključilo.

KAJ MISLIJO GOSPOSKI ZBORNICARJI.

Dunaj, 23. Finančna komisija gosposke zbornice je zaključila posvetovanje o finančnem načrtu do zakona o predkazih ter je sklenila napram zaključkom poslanske zbornice važne izpremembe. Znižala je eksistenčni minimum na 1200 kron. Nadalje zahteva, da se zviša osebni davek za dohodke od 1200 do 1250 K za 20 vinarjev, od 1250 do 10.000 K pa progresivno do K 150. To zvišanje bi zadelo 96 odstotkov vseh davkoplačevalcev, prineslo bi pa erarju vsega skupaj 800.000 K.

DLUGOSZ.

Dunaj, 23. Minister Dlugosz je v nedeljo uradno vložil svojo demisijo.

TISKARSKI BOJ.

Trst, 23. Ker je rok odpovedi, ki so jo bili dali tiskarnarji, v soboto potekel, so ta dan skoraj vse tukajšnje tiskarne ustavile obrat. Vseled tega ne izhaja sedaj noben list razun »Piccola«, ki ima svojo tiskarno in ni izprl delavcev, ter »Laboratora«, ki se tiska v socialistični tiskarni.

Posredovanje nemškega tarifnega urada.

Dunaj, 23. (Posebno poročilo.) Tarifni urad nemških tiskarjev je brzojavil obema zvezama, da ponuja v avstrijskem sporu svoje posredovanje. Pomočniška zveza je brzojavno odgovorila, da se zahvaljuje za dobro voljo, mora pa upozarjati, da se trudi vlada že več kakor teden dni, da bi našla podlago za posredovanje. Če imajo torej principi voljo za pogajanje, mora biti stvar kmalu rešena. Z ozirom na te okoliščine so razmere že prehitile predlog.

Zdi se, da je podjetniška zveza sprejela posredovanje. Zveza pomočnikov je namreč dobila od nemškega tarifnega urada brzojav, ki sicer ni popolnoma jaseen, iz katerega pa je posneti, da bodo principi naznanili vladi, da sprejmejo posredovanje. Na to je pomočniška zveza brzojavno odgovorila, da razglašajo podjetniki v časopisju, da prihaja posredovanje vlade prezgodaj. Pomočniška zveza pa je naznanila vladi, da sprejme eventualno vabilo na pogajanje. Če se hočejo principi sploh pogajati, naj torej sprejmejo posredovanje vlade.

MILJONI ZA MORNARICO.

Dunaj, 23. Dodatna predloga k proračunu, ki jo je včeraj vložil finančni minister, zahteva za prvo polovico prihodnjega leta 158.172.718 kron avstrijskega doneska za mornariške zahteve in 1.544.871 kron za delno dogradbo železnice v Bosni in Hercegovini.

JAWORSKI ODLAGA MANDAT.

Lvov, 23. Konservativni poljski poslanec Jaworski, za katerega so narodni demokratje predlagali, naj se izključi iz Poljskega kola, je odložil mandat.

PROCESI HRVAŠKIH POSLANCEV.

Zagreb, 23. Dr. Hinković, ki je bil pod Tomašićem zaradi neke odvetniške vloge obsojen na 6 mesecev ječe in je zato zapustil Hrvaško, se je v nedeljo vrnil v Zagreb, ker je izvoljen za poslanca. Njegov proces se najbrže obnovi, kakor tudi procesa posl. dr. Lorkovića in Radčića, ki sta bila oba obsojena pod Tomašićem.

IMPERTINENCA POLICIJSKEGA PREDSEDNIKA.

Berlin, 23. Zaradi svoje arogance znani policijski predsednik Jago w je poslal »Kreuzzeitung« dopis, v katerem polemizira s sodbo proti tajntantu Forstnerju; pa pravi, da bi bil moral Forstner dobiti priznanje, ne da je bil obtožen. Članek zbuja senzacijo, ker je čisto nenavadno, da se spušča visok državni uradnik sploh v polemiko s pravorekom sodišča.

PRINC WIED BO KRALJ.

Budimpešta, 23. »Budapesti Hirlap« javlja, da dobi princ Wied naslov kralja, ker je Albanija večja od Črne gore, ta pa ima kralja.

MOHAMEDANSKA REVOLUCIJA.

Carigrad, 22. »Tasvir i Effkar« pravi, da je zaradi nastopanja vzajemne trojice zlasti v armenskem vprašanju pričakovati izbruh velike revolucije, ki bo obsegala ves islamski svet. Članek mladoturškega glasila zbuja senzacijo.

Odgovorni urednik Etbir Kristan.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Kako se pljučne boleti, dušljivi kašelj in naduha

lahko popolnoma ozdravijo, sporočim vsakomur zastoj. Pošljite frankiran kuvert za odgovor na gospo Kryzek, Vršovice pri Pragi, Češko.

Dobi se fino kranjsko

== zelje ==

po 10 K 100 kg pri tvrdki I. Oražem, Selo, Moste pri Ljubljani.

Naznanilo.

Uljudno naznanjam vsem svojim cenjenim gostom in slavnemu občinstvu, da sem prevzel znano

gostilno pri „Perlesu“

v Prešernovi ulici.

V svrhu renoviranja sem gostilno za nekaj dni zaprl. Dan otvoritve bom svoječasnno naznanil.

Priporočam se že sedaj za mnogoštevilen obisk.

Z odličnim spoštovanjem

Ludovik Cunder,

gostilničar pri „Ruskem carju“ na Ježici.

PETER KOZINA & Co

tovarna čevljev v Tržču

Ljubljana

na Bregu št. 20

poleg sv. Jakoba mosta.

Prodaja na drobno in debelo.

Cene za gospode
K 14—, 17—, 20—

Cene za dame
K 12—, 15—, 18—

Cene za dečke 36/39
K 10—, 12—

Cene za otroke št. 22—25
26—28 29—31 32—35
K 5—, 6—, 7—, 8—

Cenejše vrste od
kron 150 naprej.

Garantirana kakovost.

Union ura

najboljša znamka

za nakup krasnih božičnih

daril

Vam priporočamo trdko

F. ČUDEN

Delavske zadruge

ZA TRST, ISTRO IN FURLANIJO

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Cenjeni zadružniki!

S 1. januarjem 1914 bomo začeli prodajati v vseh naših skladiščih v Trstu po

26 vinarjev liter

mleko

pridelano v mlekarni v Farri, ki so jo prevzele Delavske zadruge.

Tako bomo nudili našim članom ne le cenejše mleko, marveč tudi jamstvo, da bo mleko, to važno redilo tudi

sveže, pristno, nepokvarjeno in zdravo.

To pa zato, ker smo uvedli v mlekarne v Farri najnovejše stroje za ohranjanje in ohlajenje; krave, hlevi in seno članov, ki nam oskrbujejo mleko, je pazno in trajno nadzorovano po ravnatelju naše mlekarne.

Vsak dan se bo izvršila kemična analiza mleka.

S tem podjetjem so naredile Delavske zadruge zopet velik korak k popolnemu zadružništvu.

ki ima namen združiti konsumente in proizvajalce v solidarno medsebojno delo ter odstraniti vse nepotrebne posredovalce, ki navadno podraže in mnogokrat tudi pokvarijo pridelke.

Naši člani v Farri bodo oskrbovali mleko našim članom v Trstu. To bo pač praktičen zgled, ki jasno pove, kakšna bi lahko bila v bodočnosti velika zadružna družina, v kateri bo delal eden za drugega brez izkoriščevalcev.

Pogoj, da bo tudi to naše novo in važno podjetje uspevalo, obstoji v rednem konsumu mleka.

Člani, katerim je ležeče na tem, da bo podjetje uspevalo, se morajo zavezati, da bodo kupovali mleko vsak dan v svojem zadružnem skladišču. Tako bodo znatno omejili izgube.

Zavezujejo se preskrbovati mleko le onim članom, ki bodo v svojem skladišču podpisali izjavo, s katero se bodo zavezali, da bodo nakupili dnevno potrebno množino mleka. Žrtev bo pač majhna napram velikanskim koristim, ki jih nudijo Delavske zadruge svojim članom pri ceni, kakovosti mleka in pri razdelitvi čistega dobička.

Ako računamo navadne dividende in participacijo k podporam, bodo plačali člani

dobro in zjamčeno mleko

po 25²/₁₀ vinarjev liter

Kdor želi nuditi svojim otrokom zdravo in redilno mleko;

Kdor hoče biti gotov, da mleko ne prihaja od tuberkulozne ali drugače nevarno bolne živine;

Kdor nam želi pomagati pri velikem začetem delu, naj gre v svoje skladišče in naj tam podpiše obvezno izjavo glede nakupa mleka

začenši s 1. januarjem 1914.

Cenjeni zadružniki!

Priprave tega novega podjetja je vodstvo dve leti proučevalo. V pretečenem juliju je bil med nami osem dni ravnatelj mlekarne v Bazileji (Švica), ki je največja zadružna mlekarna na svetu in nas je poučil in nam dal dobre nasvete.

Sedaj je ležeče na Vas, zadružniki, da zagotovite uspeh naši inicijativi.

V Trstu, meseca novembra 1913.

Vodstvo.

Sodrug, naročajte se naš dnevnik „Zario“.

Moderne srajce, bele in barvane

tenniske, lovske, hribolazke, mrežaste, in vse druge vrste z ovratnikom in brez ovratnika spalne srajce, trdi in mehki ovratniki, zapestnice, nprsniki, dolge in kratke spodnje blače, majice, nogavice itd., vse v največji izbiri in najboljši kakovosti

po zelo skromnih in stalnih cenah
v modni in športni trgovini

P. MAGDIČ, Ljubljana

nasproti glavne pošte.

Okrajna bolniška blagajna v Zagorju ob Savi.

Pisarna: V poslopu Občnega konsumnega društva 1. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Ernest Jaklin, na Toplici pri Zagorju.	od 9 do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat.
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji.	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz Predilnice.
Dr. Karol Wisinger, v Predilnici v Gradcu pri Litiji.	od 8. do 9. ure	Za člane iz Predilnice v Gradcu pri Litiji.
Dr. Rudolf Replč, St. Vid pri Zatični.	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora.

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico, za zdravnika. Člani iz Predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati do načelnika blagajne.

Načelstvo.

Po trdem delu — razvedrilo je zabavno in poučno čtivo.

Delavke, naročite si „Slovenski Ilustrovani Tednik!“

Delavci, naročite si „Slovenski Ilustrovani Tednik!“

Koder Slovenci prebivajo, povsod je razširjen

„Slov. Ilustrovani Tednik“

Vsakdo ga rad čita.

Naročite si ga in pridobivajte mu novih naročnikov!

Mnogo užitka, zabave in pouka vam nudi Slov. Ilustr. Tednik.